

Πρὸς Τίτον

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν **1**

ἐκλεκτῶν¹ θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν² ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν,³ ἐπ' ἐλπίδι **2**

ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο⁴ ὁ ἀψευδὴς⁵ θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, **3**

ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίῳ τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι⁶ ὃ

ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν⁷ τοῦ σωτῆρος⁸ ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ⁹ γνησίῳ **4**

τέκνῳ κατὰ κοινὴν¹¹ πίστιν: χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ

κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος⁸ ἡμῶν.

Τούτου χάριν¹² κατέλιπόν¹³ σε ἐν Κρήτῃ,¹⁴ ἵνα τὰ λείποντα¹⁵ ἐπιδιορθώσῃ,¹⁶ **5**

καὶ καταστήσῃς¹⁷ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διεταξάμην:¹⁸ **6**

εἴ τίς ἐστιν ἀνέγκλητος,¹⁹ μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν

κατηγορίᾳ²⁰ ἄσωτίας²¹ ἢ ἀνυπότακτα.²² Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον²³ **7**

ἀνέγκλητον¹⁹ εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον:²⁴ μὴ αὐθάδῃ,²⁵ μὴ ὀργίλῳ,²⁶ μὴ

πάροινον,²⁷ μὴ πλήκτην,²⁸ μὴ αἰσχροκερδῆ,²⁹ ἀλλὰ φιλόξενον,³⁰ **8**

φιλάγαθον,³¹ σώφρονα,³² δίκαιον, ὅσιον,³³ ἐγκρατῆ,³⁴ ἀντεχόμενον³⁵ τοῦ **9**

¹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ² ἐπίγνωσις, εὐσ, ἡ, knowledge, discernment. ³ εὐσέβεια, εὐσ, ἡ, godliness, piety. ⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁵ ἀψευδής, unable to lie, truthful. ⁶ κήρυγμα, τὸς, τό, proclamation, preaching. ⁷ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ⁸ σωτὴρ, ἡρὸς, ὁ, savior, deliverer. ⁹ Τίτος, οὐ, ὁ, Titus. ¹⁰ γνήσιος, genuine, true. ¹¹ κοινός, common, unclean. ¹² χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹³ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁴ Κρήτη, ἡς, ἡ, Crete. ¹⁵ λείπω, leave, leave behind. ¹⁶ ἐπιδιορθώω, set right, correct in addition. ¹⁷ καθίστημι, set, constitute. ¹⁸ διατάσσω, command, give orders to. ¹⁹ ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ²⁰ κατηγορία, εὐσ, ἡ, accusation, charge. ²¹ ἄσωτία, εὐσ, ἡ, dissipation, debauchery. ²² ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ²³ ἐπίσκοπος, οὐ, ὁ, superintendent, overseer. ²⁴ οἰκονόμος, οὐ, ὁ, manager, steward. ²⁵ αὐθάδης, self-willed, stubborn. ²⁶ ὀργίλος, inclined to anger, quick tempered. ²⁷ πάροινος, οὐ, ὁ, addicted to wine, drunken. ²⁸ πλήκτης, οὐ, ὁ, bully, contentious person. ²⁹ αἰσχροκερδής, greedy of base gain, avaricious. ³⁰ φιλόξενος, hospitable. ³¹ φιλάγαθος, loving what is good. ³² σώφρων, self-controlled, sensible. ³³ ὅσιος, righteous, pious. ³⁴ ἐγκρατής, self-controlled, disciplined. ³⁵ ἀντέχομαι, hold, hold fast.

κατὰ τὴν διδασκαλίαν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ
 διδασκαλίᾳ¹ τῇ ὑγιαίνουσῃ,² καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας³ ἐλέγχειν.⁴

Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,⁵ ματαιολόγοι⁶ καὶ φρεναπάται,⁷ 10
 μάλιστα⁸ οἱ ἐκ περιτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν·⁹ οἵτινες ὅλους οἴκους 11
 ἀνατρέπουσιν,¹⁰ διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ¹¹ κέρδους¹² χάριν.¹³ 12
 Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτης¹⁴ ἀεὶ¹⁵ ψεύσται,¹⁶
 κακὰ θηρία, γαστέρες¹⁷ ἀργαί.¹⁸ Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. Δι' ἣν 13
 αἰτίαν¹⁹ ἔλεγχε⁴ αὐτοὺς ἀποτόμως,²⁰ ἵνα ὑγιαίνωσιν² ἐν τῇ πίστει, μὴ 14
 προσέχοντες²¹ Ἰουδαϊκοῖς²² μύθοις,²³ καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων
 ἀποστρεφόμενων²⁴ τὴν ἀλήθειαν. Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς: 15
 τοῖς δὲ μεμιασμένοις²⁵ καὶ ἀπίστοις²⁶ οὐδὲν καθαρὸν: ἀλλὰ μεμíanται²⁵
 αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς²⁷ καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ 16
 ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ²⁸ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς²⁹ καὶ πρὸς πᾶν ἔργον
 ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.³⁰

¹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ² ὑγιαίνω, be in good health, am well. ³ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ⁴ ἐλέγχω, convict, reprove. ⁵ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ⁶ ματαιολόγος, ου, ὁ, talking idly, and empty talker. ⁷ φρεναπάτης, ου, ὁ, deceiver, misleader. ⁸ μάλιστα, especially, most of all. ⁹ ἐπιστομίζω, silence, stop the mouth. ¹⁰ ἀνατρέπω, overturn, upset. ¹¹ αἰσχρός, shameful, base. ¹² κέρδος, ους, τό, gain, profit. ¹³ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁴ Κρής, ητός, ὁ, Cretan. ¹⁵ ἀεὶ, always, ever. ¹⁶ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁷ γαστήρ, τρος, ἡ, belly, womb. ¹⁸ ἀργός, inactive, idle. ¹⁹ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ²⁰ ἀποτόμως, severely, rigorously. ²¹ προσέχω, take head of, attend to. ²² Ἰουδαϊκός, Jewish, Judaic. ²³ μῦθος, ου, ὁ, fable, myth. ²⁴ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ²⁵ μιάινω, stain, defile. ²⁶ ἀπιστος, unbelieving, faithless. ²⁷ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²⁸ βδελυκτός, abhorrent, detestable. ²⁹ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ³⁰ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected.

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει¹ τῇ ὑγιαίνουσῃ² διδασκαλίᾳ·³ πρεσβύτας⁴ νηφαλέους **2**

εἶναι, σεμνούς,⁶ σώφρονας,⁷ ὑγιαίνοντας² τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ

ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας⁸ ὡσαύτως⁹ ἐν καταστάματι¹⁰ ἱεροπρεπεῖς,¹¹ μὴ **3**

διαβόλους, μὴ οἶνω πολλῶ δεδουλωμένους,¹² καλοδιδασκάλους,¹³ ἵνα **4**

σωφρονίζωσιν¹⁴ τὰς νέας¹⁵ φιλάνδρους¹⁶ εἶναι, φιλοτέκνους,¹⁷ σώφρονας,⁷ **5**

ἀγνάς,¹⁸ οἰκουρούς,¹⁹ ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα

μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται· τοὺς νεωτέρους¹⁵ ὡσαύτως⁹ **6**

παρακάλει σωφρονεῖν·²⁰ περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος²¹ τύπον²² **7**

καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ³ ἀδιαφθορίαν,²³ σεμνότητα,²⁴

ἀφθαρσίαν,²⁵ λόγον ὑγιῆ,²⁶ ἀκατάγνωστον,²⁷ ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας²⁸ ἐντραπῇ, **8**

μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον.³⁰ Δούλους ἰδίοις δεσπόταις³¹ **9**

ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους³² εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,³³ μὴ **10**

νοσφιζομένους,³⁴ ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους³⁵ ἀγαθὴν, ἵνα τὴν

διδασκαλίαν³ τοῦ σωτῆρος³⁶ ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν³⁷ ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη **11**

γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος³⁹ πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα⁴⁰ ἡμᾶς **12**

ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν⁴¹ καὶ τὰς κοσμικὰς⁴² ἐπιθυμίας,

¹ πρέπω, be clearly seen, be fitting. ² ὑγιαίνω, be in good health, am well. ³ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁴ πρεσβύτης, ου, ὁ, old man. ⁵ νηφαλέος, sober, temperate. ⁶ σεμνός, honorable, dignified. ⁷ σώφρων, self-controlled, sensible. ⁸ πρεσβῦτις, ιδος, ἡ, older woman, elderly lady. ⁹ ὡσαύτως, likewise. ¹⁰ κατάστημα, τος, τό, behavior, demeanor. ¹¹ ἱεροπρεπής, reverent. ¹² δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹³ καλοδιδάσκαλος, teaching what is good. ¹⁴ σωφρονίζω, encourage, advise. ¹⁵ νέος, new, young. ¹⁶ φιλάνδρος, love for a husband. ¹⁷ φιλότεκνος, loving one's children. ¹⁸ ἄγνός, pure, holy. ¹⁹ οἰκουρός, housekeeper. ²⁰ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ²¹ παρέχω, offer, afford. ²² τύπος, ου, ὁ, mark, example. ²³ ἀδιαφθορία, ας, ἡ, incorruptibility, soundness. ²⁴ σεμνότης, ητος, ἡ, seriousness, dignity. ²⁵ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ²⁶ ὑγιής, whole, healthy. ²⁷ ἀκατάγνωστος, beyond reproach, uncondemned. ²⁸ ἐναντίος, opposite, hostile. ²⁹ ἐντρέπω, turn about, reverence. ³⁰ φαῦλος, worthless, bad. ³¹ δεσπότης, ου, ὁ, master, lord. ³² εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ³³ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ³⁴ νοσφίζω, rob, set apart. ³⁵ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ³⁶ σωτήρ, ηρος, ὁ, savior, deliverer. ³⁷ κοσμέω, adorn, put into order. ³⁸ ἐπιφαίνω, appear, shine. ³⁹ σωτήριος, saving, bringing salvation. ⁴⁰ παιδεύω, teach, educate. ⁴¹ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁴² κοσμικός, earthly, worldly.

σωφρόνως¹ καὶ δικαίως² καὶ εὐσεβῶς³ ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³
 προσδεχόμενοι⁴ τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν⁵ τῆς δόξης τοῦ
 μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος⁶ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ¹⁴
 ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσεται⁷ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας,⁸ καὶ καθάρισι
 ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,⁹ ζηλωτὴν¹⁰ καλῶν ἔργων.

Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε¹¹ μετὰ πάσης ἐπιταγῆς.¹² Μηδεὶς ¹⁵
 σου περιφρονεῖτω.¹³

Ὑπομίμησκε¹⁴ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν,¹⁵ ³
 πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς¹⁶ εἶναι, μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους¹⁷ ²
 εἶναι, ἐπεικεῖς,¹⁸ πᾶσαν ἐνδεικνυμένους¹⁹ πραότητα²⁰ πρὸς πάντας
 ἀνθρώπους. Ἕμιν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι,²¹ ἀπειθεῖς,²² ³
 πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς²³ ποικίλαις,²⁴ ἐν κακίᾳ
 καὶ φθόνῳ²⁶ διάγοντες,²⁷ στυγητοί,²⁸ μισοῦντες ἀλλήλους. Ὅτε δὲ ἡ ⁴
 χρηστότης²⁹ καὶ ἡ φιλανθρωπία³⁰ ἐπεφάνη³¹ τοῦ σωτῆρος⁶ ἡμῶν θεοῦ, ⁵
 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν
 αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ³² παλιγγενεσίας³³ καὶ

¹ σωφρόνως, soberly, sensibly. ² δικαίως, righteously, justly. ³ εὐσεβῶς, in a godly manner, piously. ⁴ προσδεχομαι, receive, wait for. ⁵ ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ⁶ σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁷ λυτρόω, ransom, liberate. ⁸ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁹ περιούσιος, chosen, special. ¹⁰ ζηλωτής, οὔ, ὁ, Zealot, zealot. ¹¹ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹² ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹³ περιφρονέω, disregard, look down on. ¹⁴ ὑπομιμνήσκω, remind, remember. ¹⁵ πειθαρχέω, obey authority, obey one in authority. ¹⁶ ἔτοιμος, ready, prepared. ¹⁷ ἀμαχος, uncontentious, peaceable. ¹⁸ ἐπεικής, yielding, gentle. ¹⁹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²⁰ πραΰτης, mildness, gentleness. ²¹ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ²² ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²³ ἡδονή, ἡς, ἡ, pleasure, lust. ²⁴ ποικίλος, varied, manifold. ²⁵ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ²⁶ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ²⁷ διάγω, spend one's life, live. ²⁸ στυγητός, hateful, loathsome. ²⁹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ³⁰ φιλανθρωπία, ας, ἡ, (loving) kindness, love for mankind. ³¹ ἐπιφαίνω, appear, shine. ³² λουτρόν, οὔ, τό, bath, washing. ³³ παλιγγενεσία, ας, ἡ, renewal, rebirth.

ἀνακαινώσεως¹ πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,² διὰ 6
 Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος³ ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, 7
 κληρονόμοι⁴ γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ 8
 περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι,⁵ ἵνα φροντίζωσιν⁶ καλῶν
 ἔργων προϊστασθαι⁷ οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ καλὰ καὶ
 ὠφέλιμα⁸ τοῖς ἀνθρώποις: μωρὰς⁹ δὲ ζητήσεις¹⁰ καὶ γενεαλογίας¹¹ καὶ 9
 ἔρεις¹² καὶ μάχας¹³ νομικὰς¹⁴ περιῖστασο:¹⁵ εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς¹⁶ καὶ
 μάταιοι.¹⁷ Αἰρετικὸν¹⁸ ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν¹⁹ 10
 παραιτοῦ,²⁰ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται²¹ ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὧν 11
 αὐτοκατάκριτος.²²

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν²³ πρὸς σε ἢ Τυχικόν,²⁴ σπούδασον²⁵ ἐλθεῖν πρὸς με 12
 εἰς Νικόπολιν:²⁶ ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.²⁷ Ζηνᾶν²⁸ τὸν νομικὸν 13
 καὶ Ἀπολλῶν²⁹ σπουδαίως³⁰ πρόπεμψον,³¹ ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη.³² 14
 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι³³ καλῶν ἔργων προϊστασθαι⁷ εἰς τὰς
 ἀναγκαίαις³⁴ χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.³⁵

¹ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ² πλουσίως, richly, abundantly. ³ σωτῆρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁴ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁵ διαβεβαιόομαι, speak confidently, insist. ⁶ φροντίζω, be intent on, be careful about. ⁷ προϊστημι, rule. ⁸ ὠφέλιμος, useful, profitable. ⁹ μωρός, foolish, stupid. ¹⁰ ζητήσεις, εως, ἡ, debate, controversy. ¹¹ γενεαλογία, ας, ἡ, genealogy. ¹² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹³ μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ¹⁴ νομικός, pertaining to the law. ¹⁵ περιῖστημι, stand around, avoid. ¹⁶ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ¹⁷ μάταιος, vain, useless. ¹⁸ αἰρετικός, factious, causing division. ¹⁹ νουθεσία, ας, ἡ, admonition, instruction. ²⁰ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ²¹ ἐκστρέφω, turn aside, pervert. ²² αὐτοκατάκριτος, self-condemned. ²³ Ἀρτεμᾶς, ᾱ, ὁ, Artemas. ²⁴ Τυχικός, ου, ὁ, Tychicus. ²⁵ σπουδάζω, hasten, be eager. ²⁶ Νικόπολις, εως, ἡ, Nicopolis. ²⁷ παραχειμάζω, winter, pass the winter. ²⁸ Ζηνᾶς, ᾱν, ὁ, Zenas. ²⁹ Ἀπολλῶς, ὁ, Apollos. ³⁰ σπουδαίως, with haste, diligently. ³¹ προπέμπω, send before, send forth. ³² λείπω, leave, leave behind. ³³ ἡμέτερος, our, our own. ³⁴ ἀναγκαίος, necessary, essential. ³⁵ ἄκαρπος, unfruitful, barren.

Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν 15
πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.